

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om
ändring av luftfartslagen**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att luftfartslagen ändras så att kraven i fråga om medborgarskap och nationalitet vid registrering av luftfartyg och beviljande av vissa tillstånd anpassas till de krav som ingår i avtalet om ett Europeiskt ekonomiskt samarbetsområde (EES-avtalet).

Luftfartyg skall kunna registreras i Finland, om dess ägare, innehavare eller användare är bosatt eller om denna är en juridisk person, har hemort inom det EES. Om personens bostadsort eller den juridiska personens hemort inom EES finns i något annat land än Finland, är det en ytterligare förutsättning att luftfartygets huvudsakliga avgångsplats är i Finland.

Det föreslås att stadgandet om tillståndssö-

kandens medborgarskap och nationalitet, då ansökan om tillstånd för befordran av passagerare eller gods mot vederlag endast gäller mellan orter i Finland eller för utövande av annan luftfartsverksamhet i förvärvssyfte i Finland, ändras så, att beträffande medborgarskaps- och nationalitetskravet skall avvikelser kunna göras på grundval av en internationell förpliktelse som Finland förbundit sig att iaktta, såsom EES-avtalet eller något annat multilateralt eller bilateralt avtal.

Propositionen hänför sig till EES-avtalet och avsikten är att lagen skall träda i kraft samtidigt som avtalet.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Mål

I enlighet med 2 § 2 mom. lagen om Luftfartsverket (1123/90) är Luftfartsverkets uppgift att sköta den allmänna flygsäkerheten samt att meddela föreskrifter och anvisningar om luftfarten, att behandla tillstånd och certifikat som gäller luftfarten samt ärenden som gäller luftfartygs flygverksamhet, flygduglighet, registrering och inteckning, liksom att i övrigt främja luftfarten samt svara för utvecklingen av och tillsynen över luftfarten och för andra myndighetsuppgifter inom den civila luftfarten.

När ett luftfartyg antecknas i luftfartygsregistret, som förs av Luftfartsverket, får det finsk nationalitet och kommer samtidigt att stå under Luftfartsverkets överinseende. Ur flygsäkerhetssynpunkt är det viktigt att Luftfartsverket kontrollerar att luftfartygens egenskaper,

utrustning och skick uppfyller de krav som ställs på dem.

Inteckning kan också fastställas i sådana luftfartyg som införts i luftfartygsregistret.

Till grund för kravet om tillståndsplikt för luftfart i förvärvssyfte och nationalitetskravet för företag som idkar sådan verksamhet i förvärvssyfte, ligger tanken att luftfartsverksamhet i förvärvssyfte bör stå under fastare tillsyn av Luftfartsverket. Nationalitetsrestriktionen avser också delvis att trygga verksamhetsmöjligheterna för finländska företag som idkar luftfart i förvärvssyfte.

Syftet med ändringarna i luftfartslagen (595/64) är att anpassa luftfartslagens stadganden om medborgarskap och nationalitet till EES-avtalet och fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen (Romfördraget), till den del dessa avtal förbjuder

diskriminering på basis av medborgarskap och nationalitet. Ett syfte med ändringarna är också att säkerställa en effektiv tillsyn över luftfarten.

2. Nuläget

Enligt 8 § 1 mom. 1 punkten luftfartslagen kan ett luftfartyg registreras i Finland endast om fartyget ägs av finska staten eller något annat finskt offentligt samfund eller en finsk offentlig inrättning, en finsk medborgare, ett i Finland registrerat bolag, andelslag eller en förening eller något annat sådant finskt samfund eller sådan stiftelse som är registrerad i Finland och vars styrelsemedlemmar är här i landet bosatta finska medborgare. Enligt 3 mom. kan trafikministeriet dock av särskilda skäl också meddela tillstånd till att luftfartyg, som i regel har sin avgångsplats i Finland, registreras utan hinder av vad som stadgas i 1 mom. 1 punkten.

Enligt 10 § 2 mom. 2 punkten luftfartslagen skall luftfartyg avföras ur registret, om det inte längre existerar någon registreringsförutsättning enligt 8 § 1 mom. 1 punkten och ett sådant tillstånd som avses i 3 mom i samma paragraf inte erhållits.

Enligt 11 § 1 mom. luftfartslagen kan ett luftfartyg, som är under byggnad, om arbetet fortskridit så långt att fartyget kan identifieras, och förutsättningarna för registrering i 8 § 1 mom. 1 punkten och 2 mom föreligger (kravet om ägarens medborgarskap och kravet på att luftfartyget inte får vara registrerat i en främmande stats register), på skriftlig ansökan av ägaren antecknas i en särskild bilaga till luftfartygsregistret. I 2 mom. stadgas att om ett luftfartyg byggts i utlandet för finsk räkning eller övergått i finsk ägo och förutsättningarna för registrering enligt 8 § 1 mom. 1 punkten och 2 mom. föreligger, kan fartyget interimistiskt antecknas i den i 1 mom. nämnda bilagan till registret.

Enligt 43 § 1 mom. luftfartslagen kan tillstånd för befordran av passagerare eller gods endast mellan orter i Finland eller för utövande av annan luftfartsverksamhet i förtjänstsyfte i Finland, såvitt inte annat följer av en överenskommelse med en främmande stat, beviljas endast finska staten eller något annat finskt offentligt samfund eller en offentlig inrättning,

en finsk medborgare, ett i Finland registrerat bolag eller andelslag, en i Finland registrerad förening eller något annat finskt samfund eller en i Finland registrerad stiftelse. Enligt stadgandet får tillstånd inte beviljas öppna bolag eller kommanditbolag, i vilket en utlänning är bolagsman, aktiebolag, om inte dess aktiebrev är ställda till viss man och i bolagsordningen intagits en sådan bestämmelse som avses i 3 § 1 mom. lagen den 28 juli 1939 om utlänningars samt vissa sammanslutningars rätt att äga och besitta fast egendom och aktier (219/39). Tillstånd får enligt stadgandet inte heller beviljas andelslag, föreningar, stiftelser eller andra samfund, sammanslutningar eller inrättningar, om inte deras styrelser upptar enbart här i landet bosatta finska medborgare.

Någon sådan överenskommelse med en främmande stat, som avses i 43 § 1 mom., har inte ingåtts.

EES-avtalet förutsätter att medborgarna inom EES behandlas på samma sätt som finska medborgare med avseende på etableringsrätten. De huvudsakliga bestämmelserna om etableringsrätt ingår i avtalsartiklarna 31—35. Etableringsfriheten medför en rätt att både grunda och leda företag på samma villkor som lagstiftningen i den stat där verksamhet etableras ger sina egna medborgare. Behandlingen av medborgarna från länder som hör till EES skall inom lagstiftningen sålunda vara likadan som behandlingen av det egna landets medborgare. Till grund för dessa bestämmelser ligger det allmänna mot diskriminering förbudet enligt artikel 7 i Romfördraget och friheten att grunda affärsrörelse enligt artikel 52 i Romfördraget.

EG-domstolen har i sitt beslut C-221/89 av den 25 juli 1991 ansett det strida mot artikel 52 i Romfördraget att som förutsättning för registrering av fiskefartyg uppställa krav på att fartygets ägare, ledare mm. är bosatta i registreringsstaten. Domstolen ansåg ytterligare att den möjlighet till dispens som medges i den nationella lagstiftningen inte eliminerar det faktum att stadgandet strider mot principen om etableringsfrihet. Innehållet i EES-avtalet stämmer till dessa delar överens med EG-rätten. Finland är, med stöd av artikel 6 i EES-avtalet, bundet av EG-domstolens ovan nämnda beslut.

När EES-avtalet träder i kraft måste de krav på medborgarskap och nationalitet, som ingår i Finlands gällande lagstiftning, anpassas till EES-avtalets bestämmelser.

3. Propositionens organisatoriska och ekonomiska verkningar

Propositionen medför inga nämnvärda organisatoriska verkningar. Propositionen uppskattas inte ha betydande verkningar på den offentliga ekonomin och inte heller andra ekonomiska verkningar.

4. Beredning

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid trafikministeriet och Luftfartsverket. Det har inte ansetts nödvändigt att inbegära utlåtanden om propositionen, eftersom den inte har några nämnvärda verkningar på finländska referensgrupper inom luftfarten och lagändringarna på grund av EES-avtalet är oundvikliga.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslagen

8 §. Det föreslås att 1 mom. 1 punkten ändras så, att ett luftfartyg kan registreras i Finland endast om luftfartygets ägare, innehavare eller användare är bosatt eller om det är fråga om en juridisk person har sin hemort inom EES. Med bosättning avses den plats där personen faktiskt bor. En juridisk person har hemort inom EES, om den juridiska personen är grundad i enlighet med lagstiftningen i en EES-stat och om den juridiska personens stadiggenliga hemort finns i en EES-stat. Med användare av luftfartyg avses den med den internationella civila luftfartsorganisationens (ICAO) definitioner överensstämmande termen operator (definition av termen operator: a person, organization or enterprise engaged in or offering to engage in an aircraft operation; en person, en organisation eller ett företag, som idkar eller erbjuder sig att idka luftfartsverksamhet med luftfartyg). Användaren av luftfartyget skall härvid utöva luftfartsverksamhet på permanent basis, t.ex. luftfart baserad på leasing-avtal eller annat hyresavtal.

Enligt 2 mom. skall luftfartygets huvudsakliga avgångsplats vara belägen i Finland, om luftfartygets ägare, innehavare eller användare är bosatt eller har sin hemort i något annat EES-land än Finland. En fysisk eller en juridisk person, vars bostads- eller hemort är belägen utomlands, skall enligt lagrummet tillsätta en representant med hemort i Finland. Representeranten skall ha befogenhet att representera sin huvudman vid domstol och hos myndigheter. Syftet är att förhindra registrering av luftfartyg i Finland, om det inte existerar något förnuf-

tigt, verksamhetsbetingat skäl eller någon anknytningspunkt till Finland. Det är med avseende på ett ändamålsenligt användande av tillsynsresurserna motiverat att luftfartygets huvudsakliga avgångsplats i detta fall finns i Finland. För handhavande av praktiska ärenden och för att göra kommunikationen snabba (t.ex. fakturering och olika upplysningar och meddelanden) är det motiverat att en luftfartygsägare, innehavare eller användare med bostads- eller hemort utomlands har en behörig representant i Finland. Representeranten skall ha en fast anknytning till Finland, och därför föreslås att han skall ha sin bostads- eller hemort i Finland. Det föreslås dessutom att representeranten skall ha full behörighet att representera sin huvudman.

Enligt 4 mom. kan Luftfartsverket då särskilda skäl föreligger registrera ett luftfartyg i Finland utan hinder av vad som stadgas i 1 mom. 1 punkten om ägares, innehavares eller användares bostads- eller hemort. Avsikten är att 4 mom. skall tillämpas närmast i fall, då en finsk medborgare, vars luftfartyg är registrerat i Finland, tillfälligt kommer att ha sin bostadsort utanför EES och han av tvingande skäl inte kan registrera sitt luftfartyg i bostadsortsstaten. Även i detta fall skall luftfartyget besiktigas i Finland, eller också skall besiktningen på något annat sätt skötas med hjälp av specialarrangemang. Tillsynen över luftfartygs flygduglighet skall i huvudsak och enligt huvudregeln skötas av finska luftfartsmyndigheter. Stadgandet avses bli tillämpat i mycket begränsad omfattning.

Enligt 8 § 3 mom. i gällande lag kan trafikministeriet av speciella skäl bevilja tillstånd till

att ett luftfartyg, vars huvudsakliga avgångsplatser ligger i Finland, registreras utan hinder av vad som stadgas i 1 mom. 1 punkten. Trafikministeriet har några gånger årligen beviljat dispens i sådana fall där luftfartygets ägare varit en utländsk medborgare eller sammanslutning och användaren av luftfartyget en finsk medborgare eller finsk sammanslutning. Luftfartsverket har i dessa fall varit remissinstans. I allmänhet har inget hinder för beviljandet av dispens ansetts föreligga, varför det oftast varit närmast en formell åtgärd att bevilja tillstånd. Med hänsyn till sakens art föreslås därför att Luftfartsverket skall ha prövnings- och beslutanderätt då det gäller att avgöra om sådana speciella skäl föreligger, med stöd av vilka det i normala fall gällande villkoret om bostads- eller hemort kan förbigås vid registreringen.

10 §. I 2 mom. 2 punkten som gäller avförande av luftfartyg ur registret, föreslås en ändring som föranleds av ändringen av 8 §.

11 §. I paragrafen, som gäller antecknande av luftfartyg i en särskild bilaga till luftfartygsregistret, föreslås de ändringar som föranleds av ändringen av 8 §. Paragrafen skall inte möjliggöra ett antecknande av luftfartyg i bilagan till luftfartygsregistret i de fall som avses i 8 § 4 mom.

43 §. Utgångspunkten för den föreslagna ändringen av 1 mom. är att tillstånd till befordran av passagerare eller gods mot vederlag endast mellan orter i Finland eller för utövande av annan luftfartsverksamhet i Finland i förvärvssyfte skall kunna ges en finsk medborgare eller finsk juridisk person, vars

bostads- eller hemort och huvudsakliga driftsställe finns i Finland. Med juridisk person avses i paragrafen aktiebolag, andelslag, föreningar och andra för vilka rättigheter och skyldigheter kan upprättas, dvs. som är registrerade i Finland. Med huvudsakligt driftsställe avses den ort, där den organisation och förvaltning som verksamheten kräver befinner sig.

I ändringsförslaget upptas dock en förbehållsklausul. Idén med detta förbehåll är att föregripa internationella avtal och förordningar som godkänts av EG-rådet och enligt vilka Finland är skyldigt att utvidga eller inskränka kretsen av dem som är berättigade att utöva luftfart i förvärvssyfte. Stadgandet gör det möjligt att senare utan ändring av lag bevilja medborgare i EG- och EES-staterna luftfarts-certifikat.

EG-rådet utfärdade den 22 juni 1992 en förordning om tillstånd som krävs av utövare av flygtrafik och om villkoren för beviljande av dessa tillstånd. Företag som idkar flygtrafik är underkastade nationalitetsrestriktioner i fråga om ägande av och tillsyn över företaget.

2. Ikraftträdande

Lagförslaget härför sig till EES-avtalet. Därför föreslås det att lagen träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av luftfartslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i luftfartslagen av den 11 december 1964 (595/64) 8 § 1 mom. 1 punkten och 3 mom., 10 § 2 mom. 2 punkten, 11 § och 43 § 1 mom.,
av dessa lagrum 8 § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 1 december 1989 (1061/89), och
fogas till 8 §, sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lag av den 1 december 1989, ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 och det ändrade 3 mom. blir 3 och 4 mom., som följer:

8 §

Luftfartyg må registreras i Finland endast om:

1) luftfartygets ägare, innehavare eller användare är bosatt, eller om det är fråga om en juridisk person, har sin hemort inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet; samt

Om ägaren, innehavaren eller användaren av ett luftfartyg är bosatt, eller om det är fråga om en juridisk person, har sin hemort i någon annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet än Finland, är en ytterligare förutsättning för registrering att luftfartygets huvudsakliga avgångsplats är i Finland. En ägare, innehavare eller användare som är bosatt, eller om det är fråga om en juridisk person, har sin hemort utomlands, skall sig utse en representant som är bosatt eller har sin hemort i Finland. Representanten skall ha befogenhet att företräda sin huvudman vid domstol och hos andra myndigheter.

Luftfartsverket kan av särskilda skäl registrera luftfartyg i Finland utan hinder av vad som i 1 mom. 1 punkten sägs om ägarens, innehavarens eller användarens bosättning eller hemort.

10 §

Luftfartyg skall avföras ur registret, om

2) registreringsförutsättningar enligt 8 § 1

mom. 1 punkten eller 2 mom. inte existerar eller om sådana särskilda skäl att hålla luftfartyget registrerat som avses i 8 § 4 mom. inte längre föreligger;

11 §

Ett luftfartyg som är under byggnad kan, om arbetet fortskridit så långt att fartyget kan identifieras och förutsättningar enligt 8 § 1 mom. 1 punkten samt 2 och 3 mom. för registrering föreligger, på skriftlig ansökan av ägaren antecknas i en särskild bilaga till luftfartygsregistret.

Om ett luftfartyg har byggts i utlandet för en i 8 § 1 mom. 1 punkten avsedd fysisk eller juridisk persons räkning eller övergått i dennes ägo och om förutsättningarna enligt 8 § 1 mom. 1 punkten samt 2 och 3 mom. för registrering föreligger, kan fartyget interimistiskt antecknas i den i 1 mom. nämnda bilagan till registret.

43 §

För befordran av passagerare eller gods mot vederlag endast mellan orter i Finland eller för utövande av annan luftfartsverksamhet i förvärvssyfte i Finland kan, om inte annat följer av en internationell förpliktelse som binder Finland, tillstånd beviljas finska medborgare eller finska juridiska personer som har sin hemort och sitt huvudsakliga driftsställe i Finland.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 4 december 1992

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Trafikminister *Ole Norrback*

Lag

om ändring av luftfartslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i luftfartslagen av den 11 december 1964 (595/64) 8 § 1 mom. 1 punkten och 3 mom., 10 § 2 mom. 2 punkten, 11 § och 43 § 1 mom.,
av dessa lagrum 8 § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 1 december 1989 (1061/89), och
fogas till 8 §, sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lag av den 1 december 1989, ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 och det ändrade 3 mom. blir 3 och 4 mom., som följer:

Gällande lydelse

8 §

Luftfartyg må registreras i Finland endast om

1) fartyget äges av finska staten eller annat finskt offentligt samfund eller inrättning, finsk medborgare, i Finland registrerat bolag, andelslag eller förening eller ock annat sådant finskt samfund eller i Finland registrerad stiftelse, vars styrelsemedlemmar äro här i landet bosatta finska medborgare; och

Föreslagen lydelse

8 §

Luftfartyg må registreras i Finland endast om:

1) luftfartygets ägare, innehavare eller användare är bosatt, eller om det är fråga om en juridisk person, har sin hemort inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet; samt

Om ägaren, innehavaren eller användaren av ett luftfartyg är bosatt, eller om det är fråga om en juridisk person, har sin hemort i någon annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet än Finland, är en ytterligare förutsättning för registrering att luftfartygets huvudsakliga avgångsplats är i Finland. En ägare, innehavare eller användare som är bosatt, eller om det är fråga om en juridisk person, har sin hemort utomlands, skall sig utse en representant som är bosatt eller har sin hemort i Finland. Representeranten skall ha befogenhet att företräda sin huvudman vid domstol och hos andra myndigheter.

Trafikministeriet kan av särskilda skäl meddela tillstånd till att ett luftfartyg som i regel har sin avgångsplats i Finland registreras utan hinder av 1 mom. 1 punkten.

Luftfartsverket kan av särskilda skäl registrera luftfartyg i Finland utan hinder av vad som i 1 mom. 1 punkten sägs om ägarens, innehavarens eller användarens bosättning eller hemort.

10 §

Luftfartyg skall avföras ur registret, om

2) registreringsförutsättning enligt 8 § 1 mom. 1 punkten icke längre existerar och i samma paragrafs 3 mom. avsett tillstånd icke erhållits;

Luftfartyg skall avföras ur registret, om

2) registreringsförutsättningar enligt 8 § 1 mom. 1 punkten eller 2 mom. inte existerar eller om sådana särskilda skäl att hålla luftfartyget registrerat som avses i 8 § 4 mom inte längre föreligger;

Gällande lydelse

11 §

Luftfartyg, som är under byggnad, må såframt arbetet fortskridit så långt, att fartyget kan identifieras, och de i 8 § 1 mom. 1 punkten och 2 mom. stadgade förutsättningarna för registrering förefinnas, på skriftlig ansökan av ägaren antecknas i ett särskilt bihang till luftfartygsregistret.

Har i utlandet luftfartyg byggts för finsk räkning eller övergått i finsk ägo och föreligga de i 8 § 1 mom. 1 punkten och 2 mom. stadgade förutsättningarna för registrering, må fartyget interimistiskt antecknas i det i 1 mom. nämnda bihanget till registret.

43 §

För befordran av passagerare eller gods mot vederlag allenast mellan orter i Finland eller för utövande i förvärvssyfte av annan luftfartsverksamhet i Finland må tillstånd meddelas, såvitt icke annat följer av överenskommelse med främmande stat, endast finska staten eller annat finskt offentligt samfund eller inrättning, finsk medborgare, i Finland registrerat bolag, andelslag eller förening eller annat finsk samfund eller i Finland registrerad stiftelse. Tillstånd må dock icke meddelas öppet bolag eller kommanditbolag, vari utlänning är bolagsman, aktiebolag, med mindre dess aktiebrev äro ställda till viss man och i bolagsordningen intagits bestämmelse, som avses i 3 § 1 mom. lagen den 28 juli 1939 om utlänningars samt vissa sammanslutningars rätt att äga och besitta fast egendom och aktier (219/39), ej heller andelslag, förening, stiftelse eller annat samfund, sammanslutning eller inrättning, såframt icke dess styrelse upptager enbart här i landet bosatta finska medborgare.

Föreslagen lydelse

11 §

Ett luftfartyg som är under byggnad *kan*, om arbetet fortskridit så långt att fartyget kan identifieras och förutsättningar *enligt* 8 § 1 mom. 1 punkten samt 2 och 3 mom. för registrering föreligger, på skriftlig ansökan av ägaren antecknas i en särskild bilaga till luftfartygsregistret.

Om ett luftfartyg *har* byggts i utlandet för *en* i 8 § 1 mom. 1 punkten *avsedd fysisk eller juridisk persons* räkning eller övergått i dennes ägo och om förutsättningarna *enligt* 8 § 1 mom. 1 punkten samt 2 och 3 mom. för registrering föreligger, kan fartyget interimistiskt antecknas i den i 1 mom. nämnda bilagan till registret.

43 §

För befordran av passagerare eller gods mot vederlag endast mellan orter i Finland eller för utövande av annan luftfartsverksamhet i förvärvssyfte i Finland kan, om inte annat följer av *en internationell förpliktelse som binder Finland*, tillstånd beviljas finska medborgare eller *finska juridiska personer som har sin hemort och sitt huvudsakliga driftsställe i Finland*.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.
